

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. הגליד פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הגליד פי המכה המוציא מתבירו עליו הראיה.....2
- ב. נפלה מן הגג אמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים ... משום דאמדה נפשה.....4
- ג. ההיא אימרתא ... דהוו שדרן כרעיה בתרייתא ... האי שיגרונא נקטיה ... שיגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח.....5
- ד. זכרים המנגחין זה את זה אין חוששין משום ריסוקי אברים אף ע"ג דמידו וקיימי צימרא בעלמא הוא דנקט להו אי נפול לארעא ודאי חיישינן.....6
- ה. הני דכרי דגנבי גנבי אין חוששין משום ריסוק אברים מאי טעמא כי שדו להו אמתנייהו שדו להו כי היכי דלירהמי קמיהו אהדרינהו ודאי חיישינן והני מילי דאהדרינהו מחמת יראה אבל מחמת תשובה מעלייתא הוא דעבדי.7
- ו. הכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אברים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי אית בה קיטרי חיישינן ואי מחיי אפסקיה חיישינן.....8
- ז. בית הרחם אין בו משום ריסוקי אברים.....9
- ח. תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה.....10
- ט. עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט.....10
- י. שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן.....11
- יא. דרך דופן מי קדוש... לענין קדשים שאינו קדוש.....13
- יב. בית המטבחים אין בו משום ריסוקי אברים ההוא תורא דנפל ואישתמע קל נניחותיה ... צפרניו נועץ עד שמגיע לארץ.....14
- יג. עמדה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעיא הלכה אינה צריכה בדיקה15
- יד. נפולה שאמרו ... צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו ... סימנין קשין הן אצל נפילה 16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

טו. עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא הוא דאשפלו ואי מיא קיימי לית לן בה ואי שדא ציבי וקדמיה הא קדמיה 17

טז. גלימא מתיה חיישינן דלא מתיה לא חיישינן ... נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן 17

דף נא.

א. הגליל פי המכה בידוע ששלשה ימים קודם שחיטה לא הגליל פי המכה המוציא מחבירו עליו הראיה

המוכר בהמה¹ לחבירו לטובחה² ושחטה ונמצאת טריפה, אם נודע בודאי שהיתה טריפה כשלקחה, והיכי דמי כגון שניקבו בית הכוסות והוגלד פי המכה, שאז ידוע שיש שלשה ימים משניקבה כיון שהוגלד, דפחות מכאן אינו מגליל, ואם קנאה תוך שלשה ימים הוי מקח טעות³, וצריך המוכר לחזור הדמים וזה מחזירה לו כך שחוטא כמו שהיא.

ואם קנאה קודם שלשה ימים דאפילו הוגלד פי המכה יכול להיות שאחר שקנאה ניקבה, וכן אם קנאה תוך שלשה ימים ולא הוגלד פי המכה⁴, יכול

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ רלב יא

² כתב בנתיח"מ שם י נראה דהוא הדין אם קנאה לחרישה הוי מום משום שאינה בחזקת בריאות. ודוקא כשהיא ודאי טריפה, אבל כשהיא רק ספק טריפה אינו בטל המקח, דיכול לומר אייתי ראייה. אבל כשקנאה לשחיטה אפילו טריפה שהיא רק מחמת חומרא בעלמא כגון סירכות מבטל המקח, כיון דמ"מ אינו ראוי לאכילה.

³ בפתחי תשובה כתב וכמדומה דעכשיו לא נהנו כן, וא"כ מנהג מבטל הלכה, ויש לחקור אחר המנהג. והוא הדין בשאר דברים שדרך המוכרן סתומים וחתומים כמות שהן, כגון תיבות עם דפי זכוכית לחלונות או תיבות עם אתרוגים וכיוצא בזה, יש לב"ד בכל מקום לחקור אחר המנהג.

⁴ לפעמים אפילו אחר ג' ימים ג"כ אינו מגליל, שהרי הטור [סעיף י'] והמחבר סיימו וכתבו ז"ל, או שקנאה תוך ג' ימים ולא הוגלד פי המכה דאז הוי ספק כו'. ומדכתב דהוי ספק, ולא אמרינן דבודאי בבית הלוקח תוך ג' ימים הללו נעשה נקב, דאם היה נעשה בבית המוכר היה מגליל כיון דעברו עליו ג' ימים, שמע מינה כדכתיבנא. ומ"ש אם קנאה תוך ג' ימים, גם בטור כתב האי לישנא, ושם בפרישה כתבתי דתיבת אם נ"ל שהוא טעות סופר וצריך להיות וקנאה, דהא התחיל וכתב אם נודע בודאי שהיתה טריפה כשלקחה, ואין זה נודע בודאי אא"כ הוגלד וגם קנאו תוך ג' ימים, וק"ל. סמ"ע שם כג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

להיות גם כן שברשותו אחר שקנאה ניקבה, והרי זה ספק אם ברשות לוקח ניקב אם לא, ואם ירצה לחזור בו הלוקח עליו להביא ראיה שברשות מוכר נטרפה, ואפילו אם עדיין לא נתן הדמים צריך ליתן, כיון שברשותו נולד הספק⁵, ואמרינן הנקב כאן נמצא כאן היה⁶.

וטריפות דריאה⁷ מחמת סירכא, יש אומרים שמבטל נמי המקח אם קנאו תוך שלשה ימים, שהרי זה כמו הוגלד פי המכה דבית הכוסות, ויש אומרים דוקא הוגלד פי המכה דבית הכוסות וכיוצא בה דלא שכיחי לא אסיק אדעתא דלוקח לאתנויי הוא מבטל המקח, אבל טריפות דסירכא דריאה שכיחי ואינו מבטל המקח, שמכיון דשכיחי הוה ליה ללוקח לאתנויי וכיון דלא אתני ודאי מחיל ולא הוי מקח טעות.

ובטריפות דלא שכיחי אפילו הוא דבר שאנו אוסרים מספק או מחמת חומרא בעלמא⁸, הוי מקח טעות, ואין המוכר יכול לומר אייתי ראיה דטריפה היא, דכיון שהמורה אוסרה אף על פי שאוסרה מספק הוי לגבי לוקח ודאי מקח טעות, דפשיטא אם היה יודע דאית בה ספק זה לא היה קונה אותה.

וכן הדין תפילין שנבדקו ונמצא בהם פסול והקונה תובע מהסופר או ממי שמכר לו. כל שניכר שהפסול הוא מתחלת כתיבה צריך להחזיר לו המעות. אך פסולן שאפשר שנעש' הטשטוש או המחק מחמת היישון או שודאי כך הוא שנעש' ע"י היישון נראה שהסופר יכול גם להוציא המעות מהקונה מצד כאן נמצא כאן הי' כל שנטל על דעת קנין⁹.

וכן המוכר בגד שנמצא בו כלאים¹⁰ בבדיקה, ואפילו אם הם כלאים הנהוגים רק מחמת חומרא. בטל המקח¹¹.

⁵ סמ"ע ונתיה"מ שם

⁶ לבוש

⁷ שו"ע ונו"כ שם יב

⁸ נתיה"מ שם יב

⁹ וגם דאיגלאי מלתא למפרע שיש ביטול מקח מ"מ שייך כאן נמצא כאן הי'. כסף הקדשים שם

¹⁰ ועיין פסקי דין – ירושלים דיני ממונות א עמוד רכה גבי המוכר מכונית שנמצאת תקולה לאחר הקנין. ופסקי

דין – ירושלים דיני ממונות ובירורי יוחסין ח עמוד רי, גבי קונה מחשב שנמצא תקול

¹¹ פעמוני זהב שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ב. נפלה מן הגג אמר רב הונא הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אין חוששין משום ריסוקי אברים ... משום דאמדה נפשה

בהמה¹² שקפצה מדעתה אפילו ממקום גבוה הרבה ואפילו אנו רואין שאינה יכולה לילך או לעמוד¹³, ויש שינוי באברריה, אין לה דין בהמה שנפלה ואין חוששין לה לריסוק אברים, וא"צ אפילו בדיקה כלל ומותר לשוחטה מיד. אולם יש לבדוק את האבר הפגוע¹⁴.

לא רק אם קפצה מחלון שבכותל שיש לנו לתלות שנעצה צפרניה בכותל עד שהגיע לארץ, אלא אפילו קפצה מארובה שבאמצע הגג, שאין לה במה להאחז אין חוששין לה, שכיון שמדעתה קפצה אמרינן ודאי קודם שקפצה אמדה נפשה שלא תתרסק איבריה מאותו גובה¹⁵, ואף על פי שאינה יכולה להלוך לא נתרסקה איבריה כל כך שתטרוף מקפיצה זו.

¹² שו"ע ונו"כ יו"ד נח יא

¹³ וכן מבואר בהרמב"ם והרשב"א, לאפוקי מהראב"ן דס"ל דאם אנו רואין דאינה יכולה לעמוד חוששין, מיהא פשטות הפוסקים אינו כן, יד יהודה שם מא

¹⁴ ביד יהודה שם מב מיהא נ"ל ברור בכ"מ דאמרינן אין חוששין לה היינו לבדוק האברים הפנימים או חוט השדרה, אבל האבר עצמו שאנו רואין בו הריעותא, כגון בהמה או עוף שאינה יכולה לילך או לעמוד, צריך לבדוק אם לא נתהווה איזה ריעותא בהרגל, דבגמרא לא אמרינן אלא חוט השדרה לא שכית אבל בהרגלים עצמם אנו רואין דשכית בהם שנתהווה איזה שבורה או שמוטה ומיעוט המצוי בודאי הוא, וגם בלא ראינו שנפלה יש לבדוק, אך אם לא בדק כשירה דשמא שגרוגא הוא, ואף אם יש שבורה או שמוטה, יותר שכית דלא נאסר מחמת זה מדינא. ובהמה שנפלה ומנענעת אח"כ בראשה לא עדיף מאם לא נפלה כלל וצריכה בדיקה, ובעוף ככה"ג לא סמכינן אבדיקה כמ"ש הבל"י בס"י ל"א.

¹⁵ ט"ז שם יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

לפיכך אם הניחה למעלה ומצאה למטה אין חוששין לה שאנו תולין לומר מעצמה קפצה, אולם אם אינה יכולה לילך ויש שינוי באבריה יש לחשוש¹⁶, ויש¹⁷ שהקילו אף בזה.

ג. **היא אימרתא ... דהוה שדרן כרעיה בתרייתא ... האי שיגרונא נקטיה ... שגרונא שכיח חוט השדרה לא שכיח**

בהמה שגוררת¹⁸ רגליה והוא הדין עוף, אין חוששין שמא נפסק חוט השדרה דהוי מילתא דלא שכיחא, אלא תולין אותה בחולי שקורין שגרונא שהוא כאב היריכים.

אולם זה כשלא נודע שנפלה, אבל אם נודע שנפלה חיישינן אף בפחות מעשרה טפחים¹⁹, שמא עם נפילתה נפסק חוט השדרה ולכך גוררת רגליה שפסיקת חוט השדרה מצוי עם נפילתה²⁰, וצריכה שהייה י"ב חודש ובדיקה כמו שהתבאר לעיל דף מב. בבהמה שנפלה ואינו מועיל הילוך²¹.

הקונה אוויו²² מן השוק ואינו יכול לעמוד מותר כיון שלא ראינו שנפל אין לאסור מספק, ואומר שגרונא נקטה, ומותר לקנות לכתחלה מן הנכרי עוף

¹⁶ הר"ן כתב בן שאפילו אנו רואין שאינה יכולה לילך, אהניח למעלה ומצא למטה כו' וכ"ש בקפצה מדעתה, והחילוק בין קפצה מדעתה להניח למעלה ומצא למטה, דבקפצה מדעתה אפילו נמצא שינוי באיבריה אין חוששין לה דומיא דעמדה והלכה כמו"ש לעיל ס"ק י"ד, ומעמא דמילתא דכיון שמדעתה קפצה אמרינן ודאי קודם שקפצה אמרה נפשה שלא תתרסק איבריה מאותו גובה, ואף על פי שאינה יכולה לילך וגם יש שינוי באיבריה לא תתרסקה כ"כ שתטרוף מקפיצה זו, אבל הניח למעלה ומצא למטה ואינה יכולה לילך ויש שינוי באיבריה בתרתי לריעותא כה"ג לא אמרינן שמדעתה קפצה אלא חוששין לה דילמא נפלה בלא דעתה וק"ל, ודלא כהפר"ח שרוצה להקל בהניח למעלה ומצא למטה אף כה"ג בתרתי לריעותא וזה אינו. הנורת שמול שם

¹⁷ פר"ח ויד יהודה מד

¹⁸ שו"ע ונו"כ לב ז

¹⁹ תבואות שור [ס"ק ז] וחכמת אדם [כלל טו סעיף כ].

²⁰ ואף ע"ג דבנפלה בלאו הכי חוששין כדלקמן סי' נ"ח יש לומר דבנפילה בעלמא הוי שרי כשהלכה ארבע אמות וכדאיתא התם אבל הכא כיון שגוררת רגליה לא מיקרי הליכה וצריך לעולם בדיקה, ש"ך.

²¹ כיון דאינו מהלכת הילוך יפה (ש"ך ס"ק י"ב, פר"ח ס"ק ט'), וצריך שהיה י"ב חודש. כרתיו ו

²² כתוב בהגהת מרדכי דחולין בשם ה"ר טוביה מווינא על אחד שקנה אוויו מן השוק ולא יכלה לעמוד דמותרת כיון שלא ראינו שנפל אין לאסור מספק ואומר שגרונא נקטה וכ"כ באו"ה כלל נ"ה. ט"ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שאינו יכול לילך ואפילו אינו יכול לעמוד כלל על רגליו דתלינן בשגרונא מאחר שלא ראינוהו שנפל²³.

ד. זכרים המנגחין זה את זה אין חוששין משום ריסוקי אברים אף ע"ג דמידון וקיימי צימרא בעלמא הוא דנקט להו אי נפול לארעא ודאי חיישינן

מה שהתבאר לעיל דף מב. שבהמה²⁴ שהיתה עומדת על רגליה ונפלה ממקום גבוהה י' או עמוקה עשרה, שחוששים לריסוק אברים היינו דוקא שנפלה מעצמה או הפילוה אחרים וידעה שרוצים להפילה, כיון שיודעת שתפול היא מחזקת על עצמה ונועץ בצפרניה בארץ ואינה נופלת כל כך בחוזק לארץ.

אבל אם הפילוה אחרים שלא מדעת, או אפילו ידעה שרוצים להפילה אלא שהפילוה פתאום בבת אחת, אפילו בפחות מ' חוששין לה לריסוק אברים,

לפיכך זכרים המנגחים זה את זה ומפילין אחד את חברו לארץ חוששין להם לריסוק אברים, אפילו בפחות מ' מחמת חבטה שחבטה ונפל לארץ²⁵, שלא עלה על דעתו שיפול שכל אחד היה דעתו להפיל את חברו, וכשנפל פתאום נפל בלא דעת ולא היה לו שהות לנועץ צפרניו²⁶.

ואם לא נפלו הגם שהם חולים מחמת הכאה ואינם יכולים לילך²⁷ אין חוששין להם וגם אם נפלו מעצמם אח"כ לארץ מחמת החולי תו אין חשש. ואם אחד מכה לחברו ומפילו לארץ ואין חברו עומד כנגדו, דינו כשאר נפילה שאינו גובה י' ואין חוששין²⁸.

²³ שו"ע הרב שם י

²⁴ שו"ע ונו"ב נח ט

²⁵ ש"ך יא

²⁶ אף על פי שכתב בסעיף י' שאם יודע שיפילוהו נועץ צפרניו כו' שאני הכא שכל א' הושב שהוא ינצח חברו ויפילו. לבוש ומ"ז שם ט

²⁷ יד יהודה לו

²⁸ יד יהודה שם לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ה. הני דכרי דגנבי גנבי אין חוששין משום ריסוק אברים מאי טעמא כי שדו להו אמתנייהו שדו להו כי היכי דלירהטי קמיהו אהדרינהו ודאי חיישינן והני מילי דאהדרינהו מחמת יראה אבל מחמת תשובה תשובה מעלייתא הוא דעבדי

אפילו הפילוה²⁹ אחרים אם נפלה³⁰ על מתניה אין חוששין לה, לפיכך גנבים שגנבו בהמה מן הדיר אפילו השליכוה מעבר לגדר שהוא גבוה מאד³¹ הגם שעתה אינה יכולה לילך אין חוששין לה³², שודאי³³ מכוונין להפילה על מתניה כדי שתוכל לרוץ לפניהם,

וכן בשעה שמחזירין אותה אם מחמת תשובה החזירה אין חוששין לה, שמכוונין להפילה על מתניה בענין שלא יפסידה.

אבל אם מחמת יראה מחזירין אותה אין מכוונים לכך וחוששין לה³⁴.

²⁹ שו"ע ונו"כ שם יב

³⁰ מיהא דוקא אם הפילוה אחרים ומכוונים להפילה כך, אבל אם בעצמה נפלה על מתניה מגובה י' אין להקל. יד יהודה מו

³¹ כן הוא לשון הטור ג"כ, והוא מדברי הרשב"א בת"ה, וכן הוא פירש"י ושאר פוסקים וארוך רס"ק כו, אבל בסמ"ק ובסה"ת כתבו שמשליכין אותו למרחוק, ופירש או"ה דהיינו מן הצד ולא מלמעלה למטה, אז נפלה על מתניה כשר, משמע דאבל מלמעלה למטה לא מהני אם נפלה על מתניה, ולעיל בעצמו הביא בשם הרמב"ם גנבים שגנבים מלאים ומחזירין אותו בלילה ומשליכין אותו למעלה מכותלי החצר, אי מחמת תשובה אין חוששין כו', דודאי מתכוונין שלא ישתברו כו', והוא נמי משום דמשליכין אותו על מתניו. ופשוט דהעיקר כהטו"מ אך למידין מזה שני דברים, דזה לא הוי כמו שהפילוה אחרים דרק זורקין להאוויר והם נופלין לארץ, וגם שממרחק י' טפחים הוי כגובה י' טפחים [שם ד"ה אבל]. ועיין בכנה"ג [הגה"ט ס"ק יח] דתמה על מה שהביא זה או"ה בשם הרמב"ם וסמ"ק וסה"ת, והלא הוא גמרא מפורשת [נא א], ולפמ"ש שפיר הביא זה בשמם, דבגמרא אינו מבואר כיצד הוא ההשלכה. יד יהודה שם מה

³² דאל"כ בלא זה אין חשש, לא אמרינן דהגם דמכוונים כך מ"מ מסתמא לא נפלה על מתניה מדאינה הולכת, אלא תלינן דמחמת חבט הרגלים אינה יכולה לילך. יד יהודה שם מו

³³ משמע הא מספיקא אסור דשמא או מסתמא הפילה על צלעותיה ש"ך, והכי מוכח מסיפא דכשהחזירה מחמת יראה חוששין אף על פי שהדבר ספק אם נפלה על צלעותיה או על מתניה, ולכן אם הם לפנינו ואינם יודעים אם נפלו על מתניהם או לא, דעת פר"ח [ס"ק כ"ד] לאסור, וצ"ע.

³⁴ מכל זה נראה דנפולה עצמה אינו ודאי טריפה אלא ספק, ומחמת זה מקילין בכל דברים אלו. יד יהודה מו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ו. הכה על ראשה והלכה לה כלפי זנבה על זנבה והלכה לה כלפי ראשה כנגד כל השדרה כולה אין חוששין משום ריסוקי אנרים ואי שלים חוטרא אפלגי דגבא חיישינן ואי אית בה קיטרי חיישינן ואי מחיי אפסקיה חיישינן

בהמה³⁵ שהכו אותה על השדרה לאורכה במקל והלך המקל על פני כל אורך השדרה כשרה ולא חיישינן שמא נפסק החוט. דכיון שהלך המקל על פני כל אורך השדרה אי אפשר שיכה בכח.

ואם לא הגיע המקל על פני כל אורך השדרה בתחילת הכאתו לא הכה על פני כל אורך השדרה וה"ה אם הכה אותה ונפסק המקל בשעת הכאה³⁶, או שיש במקל קשרים חוששין לפסיקת החוט, שראש המקל במקום שכלה וכן במקום הקשרים מכה בכח ופוסק החוט. וצריכה שהייה³⁷ ובדיקה כדין נפולה לעיל דף מב.

וכן אם הכה לרוחב השדרה במקל חוששין שמא נפסק החוט וצריכה בדיקה על פני כל השדרה³⁸.

³⁵ שו"ע ונו"כ שם לב ו

³⁶ מ"ז ה ומ"מ א"צ לבדוק כלל אלא במקום שהוכה בו. פר"ח שם

³⁷ דחיישינן לריסוק. והלכך בעי שהייה מעת לעת ואחר כך ישחוט ויבדוק דבתוך מעת לעת אין הריסוק מתגלה וניכר. ומיהו לא בעינן בדיקה אלא במקום ההכאה שחוששין לו ולא בכל החלל, הילכך כיון שהכה על פי השדרה ובדק בחוט השדרה ונמצא שלם בלי ריסוק ופיסוק שוב אין צריך לבדוק יותר באברים הפנימים שתחתיו כי מאחר שלא היה כח בהכאה לרסק החוט כל שכן שלא יש בו כח לרסק איברים הפנימים שתחתיו. והוא ששהתה מעת לעת לפני שחיטה. אבל אם הכה על הצלעות ולא על השדרה ממש בעינן בדיקה באברים הפנימיים שבמקום הקשרים וראש המקל המכה בכח אם אין שום ריסוק ופיסוק. והוא ששהתה מעת לעת. שו"ע הרב שם ה

³⁸ וכתב הר"ן [חולין טו, א דבור ראשון] דאיכא מאן דאמר דאפילו הלכה לא מהני בזה וצריכה בדיקה, והב"ח [ד"ה ומ"ש ואם לא] פסק כוותיה ומסיים דלדידן שאין בקיאים טריפה. אבל לי נראה ראיה ברורה דגם בזה מהני הלכה ואין צריך בדיקה, ואף שגם הפרי חדש [אות ח] ופרי תואר [אות ח] כלם הסכימו לדעת הר"ן הנ"ל מכל מקום מה שנלע"ד כתבתי. דג"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואף שהתבאר שם לעיל שאין אנו בקיאים בבדיקה י"א³⁹ שהיינו לענין ריסוק אבל לא כאן שיש חשש משום שבירת שדרה ובוזא אנו בקיאים, וי"א⁴⁰ שאף כאן אין אנו בקיאים בבדיקה ואסור.

ז. בית הרחם אין בו משום ריסוקי אברים

בהמה שנולדה⁴¹, אם ידוע שכלו לו חדשיו דהיינו תשעה חדשים לגסה וה' חדשים לדקה, מותר מיד אפילו ביום שנולד, ולא חיישינן שמא נתרסקו אבריו מחבלי לידה⁴², ואפי' איכא ריעותא שאינו הולך או אינו עומד⁴³, דאזלינן בתר רוב ולדות הנולדים שאינם מתרסקים ואפילו מקשה ללדת.

אבל אם אין ידוע שכלו לו חדשיו, אסור משום ספק נפל עד תחלת ליל שמיני מיום הלידה, דכיון שהותר לגבוה דכתיב (ויקרא כב פסוק כז) ומיום השמיני והלאה ירצה מיום השמיני והלאה ירצה וגו', כל שבין להדיוט.

³⁹ ט"ז שם ד ובאר היטב וכן בדג"מ כתב ועל כל פנים אפילו לדעת הר"ן יש לסמוך על הבדיקה אפילו לדין ובמשב"ז כתב דאם הלכה הילוך יפה אין צריך שיהיו כי אם בדיקה ואם לאו צריך גם כן שיהיו מעת לעת ואף דהתם בהלכה אין צריך בדיקה הכא שהכה בכח צריך בדיקה אף בהלכה כדעת יש אומרים שהביא הר"ן וכן נראה מסתימת הט"ז כאן. ואין צריך לבדוק אלא החוט בלבד ודווקא לבדוק כל החלל אין אנו בקיאים הא בחוט לבד אנו בקיאים. ולפי זה הוא הדין בהכה באבן על אבר א' לבד ויש תקנה לבדוק לט"ז דמאי שנא. ואם נפלה מחמת הכאה זו דהוה כהפילוהו אחרים והיא לא ידעה דמבואר בסי' נ"ח דאף פחות מי' טפחים הוה נפולה יראה לי דשיהוי מעת לעת ובדיקה לא מהני לדין דאין אנו בקיאים בבדיקת כל החלל אמנם אם הלכה הילוך יפה ד' אמות דמבואר לקמן דאין צריך בדיקה ומהני אפילו לדין אם כן אף אי שלים המקל אפלגא דגבא או דאית ביה קיטרי מהני הילוך ובדיקה כיון דהלכה יצאה מחשש ריסוק איברים דנפילה ובדיקה בחוט השדרה משום הכאה אנו בקיאים כמ"ש הט"ז ועיין בתבואות שור אות ו' כתב דלית ליה תקנה היינו שיהוי ובדיקה אבל הילוך ובדיקה בחוט השדרה מהני אפילו לדין כדאמרן נראה לי.

⁴⁰ הגורת שמואל בדעת הש"ך

⁴¹ שו"ע ונו"כ טו ב

⁴² דע שבית הרחם מחובר מגידין ועורקים, וכהנה אברים, והם בטבען פעמים מתכווצים ופעמים מתרחבים, כאשר שכיח בחולי רחם פעמים צר ופעמים רחב, ולכך אף שתפול הבהמה וכדומה, לא יהיה בקל נופל נזק ברחם, כי כאשר יגיע לה כאב החבט יתרחב, ואחר כך יתכווץ, באופן שלא יעמוד ויחול בו הכאב לעשות רושם, ואי אפשר לעשות נזק כיון שאברים אינם על מתכונת אחד. ומוזה הטעם כאשר תלד והולד במיצר ודוחק הצירים, אי אפשר לקרות לולד על ידי כן ריסוק, כי הלא אברים מתרחבים בעת רב החבלים והקושי, ואי אפשר לריסוק הולד.. כרתי נח ז

⁴³ ש"ך שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

כבר התבאר לעיל דף מב. שבבדיקת נפולה⁴⁴ אם נמצאת שנתרסקו איבריה ונשתנו ונפסדה צורתן, אפילו הוא מן האיברים שאם ניטל כולו כשר כגון טחול וכליות טריפה, טריפה שהריסוק גרוע ומכאיב יותר מהנטילה והנקיבה. אך בית הרחם⁴⁵ אפילו נתרסקה כשרה.

ח. תינוק בן יום אחד מטמא בזיבה

קמן בן⁴⁶ יום אחד מטמא בזיבה, ואחד גרים ועבדים ואחד ישראל מטמאין בנדה ובזיבה.

דף נא:

ט. עגל שנולד בי"ט שוחטין אותו בי"ט

כבר התבאר במסכת ביצה דף ו: שעגל שנולד ביום טוב אם האם עומדת לאכילה⁴⁷, מותר לשחטו ביום טוב אף להאוסרין מוקצה ביום טוב⁴⁸, כיון שאמו מוכנת ועומדת לאכילה הרי הוא מוכן אגב אמו, שאם היה רוצה היה שוחט האם קודם שנולד העגל ואוכל שניהם ביום טוב⁴⁹.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ נח ג

⁴⁵ עיין כרתי שם ז הא דבית רחם אין בו ריסוק (גמרא נ"א ע"א), סובל שני פירושים, דבשעת נפילה אין הרחם שהוא האם מתרסק. וגם [ד]הולד המונח ברחם בשעת קישוי לידה אין מתרסק. והכל מחד טעמא, כמו שכתבתי כי תליא בטבע האם. ולכך מפרש הרמב"ם (פ"ט הי"ז) בהא דבית רחם אין בו משום ריסוק איברים שני פירושים כמו שכתבתי, כי המה ממש הכל חד, וחד בחברתה מישך שייכי. ואתיא דברי הגמרא (נ"א סוף ע"א) שפיר דמביא ראייה מן חד פירושא דאין בלידה ריסוק, על אידך פירושא דברחם עצמו אין ריסוק, [ד]הכל כחדא יחשב, ודוק. ודברי רמב"ם ברורים, ואין עליו סתירה מדברי גמרא (שם. שו"ת הריב"ש סימן ק"צ הובא בכס"מ פ"ט הי"ז ובב"ח סי"ד ד"ה עובר, ובתוספת ביאור). ומחבר הביא בסימן זה פירוש (הראב"ן) [הראשון] לרמב"ם, ופירוש שני הנ"ל סמך עצמו על מה שכתב לעיל בסימן ט"ו (סעיף ב') עיין שם. ובביאור הגר"א שם יב כתב הטעם מפני רכותו אינו נרסק וה"ה שאינו מרסק.

⁴⁶ רמב"ם הלכות מטמאי משכב ומושב פרק א הלכה ד

⁴⁷ שו"ע ונו"כ תצה ה

⁴⁸ דעת המחבר תצה ד מובא לעיל דף ב:

⁴⁹ מ"ב כח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

ואפילו אם ידוע שהאם היא טרפה מכל מקום אינה מוקצה ביום טוב שהרי היא מוכנת כבר לכלבים, א"כ גם העגל אינו מוקצה שהרי הוא מוכן מערב יום טוב לכלבים אגב אמו⁵⁰.

ולמנהג האשכנזים שאין אוסרין מוקצה ביום טוב מלבד נולד כמבואר שם דף ב: יש להתיר עגל שנולד ביום טוב, אפילו אם אמו עומדת לגדל ולדות, ואין לאסרו משום נולד כיון שהלידה לא עשתה שינוי בגופו כלל, שהרי אף קודם לידתו היה ראוי לאכילה כמו אחר שנולד.

ומטעם זה אם הם שבת ויום טוב סמוכים זה לזה ונולד באחד מהם מותר באכילה ביום שלאחריו, אף על פי שהוא יום טוב או שבת ואין שבת מכינה ליום טוב ולא יום טוב לשבת, לפי שאין לידה זו חשובה הכנה, כיון שהיה ראוי לאכילה קודם הלידה כמו אחר הלידה⁵¹.

ומכיון שצריך שידע שכלו לו תשעת חדשי העיבור לגסה וחמשה חדשים לדקה כדי שיצא מתורת נפל ואנו אין בקיאין בזה אין שוחטין עגל שנולד ביום טוב או בשבת עיו"ט קודם יום שמיני, שמא נפל הוא, אבל בלא"ה המנהג שלא לשחוט שום בהמה ביום טוב אפי" היכא דלא שכיחי טריפות כ"כ שמא תמצא טרפה⁵².

י. שאם נולד הוא ומומו עמו שזה מן המוכן

עוד התבאר שם דף כו. בכור בזמן הזה⁵³ שאין יכול לשחטו בלא מום, אין חכם ולא שלשה הדיוטות יכולין לראותו ביום טוב אם יש בו מום כדי להתירו לשחטו⁵⁴, שראיית החכם או שלשה הדיוטות היא המתרת את

⁵⁰ שאם קודם שנולד היה רוצה למלטל שניהם ולהשליכם לכלבים היה מותר וכיון שהעגל מוכן לכלבים מותר ג"כ לאכלו שהרי אינו מוקצה. שו"ע הרב שם ח ומ"ב כח ודוקא בודאי טרפה, אבל בספק טרפה וילדה ביום טוב יש לומר דהוי נולד ומוקצה, דבין השמשות לא הוי קאי לכלבים ולא לאדם מספק טרפה עד שילדה. שער הציון שם ס"ק כז

⁵¹ מה שאין כן בביצה דאם נולדה בשבת איסורה ביום טוב משום הכנה, דהתם על ידי לידה נשתבחה, שעל ידי זה ראוייה אחר כך לגדל אפרוח [הרא"ש]. ועיין במגן אברהם שכתב עוד טעם משום הר"ן ומגיד משנה דלא שייך בעניננו הכנה ליום טוב משום דשבת הכינה לעצמה, דעל ידי הלידה ראוי לשחטה לחולה וחזי על ידי השחיטה גם לבריא באומצא, כדאיתא בסימן שי"ח סעיף ב. ועיין בחידושי ר' עקיבא איגר הנפקא מיניה שיש בין אלו השני טעמים: שער הציון שם ס"ק לב

⁵² מ"ב שם כט ומט

⁵³ שו"ע ונו"כ תצח ט

⁵⁴ בין הומם ביום טוב ובין הומם מערב יום טוב. מ"ב שם נ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

הבכור והרי זה דומה למתקן⁵⁵, אבל מותר לראות את הבכור ולשתוק ולא להתירו ואף על פי שהוא גומר בלבו שהוא מותר אין בכך כלום שהרי אינו מתקן כלום⁵⁶.

לפיכך בכור שנפל לבור אפילו הומם מחמת נפילתו, אסור להעלותו, שהרי אינו ראוי לשחטו ביום טוב, והרי הוא מטלטל דבר שאינו ראוי לו ביום טוב, אלא עושה לו פרנסה במקומו כדי שלא ימות⁵⁷.

אם עבר וראה המום שבו והתירו, אפילו בכור שנפל לבור שיש חשש צער בעלי חיים אסור להעלותו ולשחטו ביום טוב⁵⁸, מפני שהוא מוקצה⁵⁹. שלא היה בדעתו כלל שיעשה אדם איסור ויעבור על דברי חכמים שאסרו להתיר בכורות ביום טוב.

אם ראה המום מערב יום טוב וראה שהוא מום קבוע שראוי לשחוט עליו⁶⁰, יכול לחקור עליו אם נפל המום מאליו⁶¹ ומתירו⁶², כיון שהתירו הוא מחמת ראייתו והראייה היתה מאתמול, א"כ כבר נגמר עיקר ההיתר מערב יום טוב ואינו מתקן כלום ביום טוב.

⁵⁵ ולא דמי לשאר הוראה שאין האיסור וההיתר תלוי בהוראת פי המורה אלא בידיעת הדבר משא"כ בבכור אפילו יש בו מום גמור כל שלא התירו אותו חכם או ג' הדיימות ושחטו אסור ולפיכך כשמתירו הרי הוא כמתקנו. מ"ב שם ביאור הלכה שם ד"ה יכול

⁵⁶ מ"ב שם נא

⁵⁷ ואף על גב דפסק המחבר בסימן תצ"ז ס"ב דכל דבר שהוא מוקצה אסור ליתן לו מזונות הכא התירו שלא ימות. מ"ב שם נו בשם הגר"ז בקונ"א

⁵⁸ וכל שכן בלא נפל לבור

⁵⁹ ואפילו להמתירין מוקצה ביום טוב מודים במוקצה גדול כזה שהרי אתמול ודאי הסיח דעתו ממנו מלאכלו ביום טוב. מ"ב שם נב

⁶⁰ ואף שבעל הבכור לא ידע עדיין גמר הדין, מכל מקום אין מסיח דעתיה ממנו שוב וקסבר למחר יתירו החכם, אכן מדברי האליהו זוטא משמע דדוקא בשכבר אמר לו החכם שהמום קבוע, עיין שם, וצריך עיון. שער הציון שם ס"ק סב

⁶¹ שכל מום שלא נפל מעצמו אלא אחרים גרמו לו כוונה אינו חשוב מום לישחט על פיו. מ"ב שם נד

⁶² בין בבכור סתם בין בבכור שנפל לבור.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת חולין

בכור בזמן הזה גם אם נולד במומו ביום טוב, או שנפל בו מום ביום טוב, אין לחכם או שלושה הדיוטות לראותו, ואם עבר וראה את המום שבו והתירו, אין לשחטו⁶³.

יא. דרך דופן מי קדוש... לענין קדשים שאינו קדוש

כבר התבאר במסכת ב"ק דף עז: ולעיל דף לח: שנאמר (ויקרא כב פסוק כז) שור או כֶּשֶׁב או עֵז פִּי יוֹלֵד לְמִדְנֹו⁶⁴ שיוצא דופן פסול לגבי מזבח⁶⁵, ומשנאמר וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים פֶּרֶט לְמַחוּסָר זִמְנָן תַּחַת אָמוּ פֶּרֶט לִיתוּם שְׁנוּלָד בַּאֲפֵן טַבְעֵי אַחַר שִׁנְשַׁחְטָהּ⁶⁶ אמו⁶⁷.

⁶³ לפי מה דקיי"ל דאין אנו בקיאים בענין כלו לו חדשיו. ביאור הלכה שם ד"ה נשחט. וממעם מוקצה אם נולד במומו ודאי אינו מוקצה, ואם נולד בו מום ביום טוב דעת הפר"ח והגר"ז שאינו מוקצה, אם כלו לו חדשיו. לפי שבין השמשות שהוא התחלת כניסת יום טוב היה מוכן וראוי לאדם אנב אמו שאלו היה רוצה היה שוחט את אמו ואוכל גם את העובר שבמעיה וכיון שבין השמשות לא היה מוקצה לכן אף שחזר ונעשה מוקצה כשנולד שהרי הסיח דעתו מלאכלו ביום טוב משום דאין מתירין בכורות ביום טוב מכל מקום כשעבר וראהו והתירו הרי הוא חוזר להתירו כמו שנתבאר בסי' ש"י דאין מוקצה לחצי שבת עיין שם והוא הדין ביום טוב. אולם בפמ"ג ובחמד משה גמגם מלשון רש"י עיין שם ומצאתי במאירי שעמד בזה דלמה לש"ס לומר נולד במומו הלא בהומם בו ביום סגי וכתב לתרין דאפשר כיון דנולד תם דיחוי גמור הוא ושיחזור ויהיה ראוי הוא דבר שאין עולה על הדעת דמילתא דלא שכיחא היא ולא דמי לזריחת השמש על פירות יבשים שירדו עליהם גשמים דדבר המצוי הוא ובכי ה"ג אמרינן דהואיל וביה"ש איחוי להו כי אדחי בתר הכי דחיייה שקרוב להעלות על לבו של אדם שהוא חוזר ונראה בכי הא שרי והיינו נמי דומיא דנולד ומומו עמו שאף בשעת דיחוי היה בו ענין שקרוב להעלות על לב שהוא חוזר ונראה מכיון שהוא רואה את המום ואין לו אלא שיראנו לחכם אם עובר או קבוע כך נראה לי ברור עכ"ל הרי בהדיא דלא כפר"ח. ביאור הלכה שם ד"ה אבל ונפקא מיניה אם עבר ושחטו.

⁶⁴ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה ד

⁶⁵ רמב"ם שם הלכה ד

⁶⁶ לאו לאחר השחיטה ממש נולד דא"כ היינו יוצא דופן אלא מיירי בזה פירש למיתה וזה פירש לחיים וכדאיתא שם בחולין יעו"ש היטיב ועיין לקמן פ"ו מהל' בכורות הי"ד שם כתב רבינו מתה אמו ג"כ יעו"ש וע"ע מכילתא פרשת בא פי"ח ובמיצוי המדות שם יעו"ש היטיב מש"כ בזה שלדעת רבינו חמור בכור מקדשים וס"ל דבקדשים אינו פסול רק שנולד אחר שחיטה ולא בזה פירש למיתה וזה לחיים יעו"ש היטיב.

⁶⁷ מרן תמה למה לא כתב רבינו שמתה אמו יעו"ש וי"ל לפי מש"כ תוס' בחולין שם דבמתה ע"י מלאך המות הוולד מיית ברישא ולא יכול להיות חי אחר מיתת אמו רק בשנשחטה או נהרגה ע"י אדם יעו"ש היטיב אף דבתוס' ב"ב קמ"ב ב' ד"ה דהוא וכו' כתב דהיכא דנעקר הוולד לצאת יכול להיות אחר מיתת אמו יעו"ש י"ל דרבינו לא ס"ל כן אמנם עיין בערכין ז' א' דאיתא התם דאשה שישבה על המשבר ומתה דמביאין סכין וקורעין את בטנה להוציא את הוולד ופירש"י התם דזמנין דהיא מייתא אמו רק בשנשחטה או נהרגה ע"י אדם היטיב אמנם י"ל דרבינו מילתא דפסיקא והוה ורגיל להיות נקט ועיין ברש"י חולין ג"א ב' ד"ה דרך דופן וכו' מש"כ שם וקציע יעו"ש היטיב וע"ע תוס' נדה מ"ד א' ד"ה איהו וכו'. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יב. בית המטבחים אין בו משום ריסוקי אברים ההוא תורא דנפל ואישתמע קל נגיחותיה ... צפרניו נועץ עד שמגיע לארץ

שוורים⁶⁸ שמפילין אותן לשוחטין אין חוששין להם ואעפ"י שגבוה עשרה אפילו אם נשמע קולם קול יללתם בנופלם, שהרי ידעו⁶⁹ שרוצים להפילם והתחזקו על עצמם בכל יכולתם⁷⁰, מכל מקום יש ליזהר שלא לקשור כל רגליו⁷¹ כשמפילין אותו, דכשהרגלים קשורים אינו יכול לנעוץ צפרניו בקרקע ויש לחוש לריסוק אברים אפילו בפחות מעשרה⁷², אלא ישאיר רגל אחת לא קשורה, ויש מחמירים להשאיר שני רגליו לא קשורים⁷³.

וכל זה כשעומדת על רגליה⁷⁴ ומחליקה ומפילה אבל אם נשא הטבח כשב על צוארו ומשליכו לארץ ודאי חוששין דהוי גבוה יותר מי' טפחים, ואפילו

⁶⁸ שו"ע ונו"כ נח י

⁶⁹ מ"ז י

⁷⁰ היינו שמתחזק שלא יפול מלא קומתו לארץ פתאום, רק נופל מעט מעט עד שסוף נפילתו אינו נופל מגובה, היינו גובה מלא קומתו

⁷¹ פי' כל רגליו אבל של רגליו קשורין אין חוששין ש"ך ופר"ח. ובקצת קהילות קושרין כל הרגלים ולית דימחה בהו, ומצא המ"ז היתר להם דעושיין בענין שאין החבל מקשר הרגלים אלא בשעה שהשור נופל לארץ ובשעת נפילתו ממש הרגלים נתהדקו זה לזה ונתקשרו ולא אסרו אלא אם קשרן להדדי קודם שיתחיל לנפול ע"כ ע"ש, אבל הנכון לעשות כמו שעושיין בקצת קהילות שאין קושרין רק ב' רגלים ודוחפין אותו עד שתפול.

⁷² היינו שמתחזק שלא יפול מלא קומתו לארץ פתאום, רק נופל מעט מעט עד שסוף נפילתו אינו נופל מגובה, היינו גובה מלא קומתו. יד יהודה למ

⁷³ הרש"ל והמ"ז מחמירין וזולת אם שני רגליו אינם קשורין או אם עושה באופן שאין נקשרים וזולת כשמגיע לארץ. יד יהודה למ

⁷⁴ באו"ה כתב דוקא כשעומדת על רגליה ומחליקה ומפילה אבל אם נשא הטבח כשב על צוארו ומשליכו לארץ ודאי חוששין דהוי גבוה יותר מי' טפחים, וה"מ שלא אחז רגלי הבהמה בידו כשנפלה אבל אחז רגלי הבהמה אפילו לא אחז רק השני רגלים האחרונים ומכובד הבהמה נחבטה לארץ כשרה עכ"ל, והביאו הב"ח והשיג עליו דהלא אף כשאחז רגלי הבהמה בידו עדיין גבוה יותר מעשרה טפחים, שהרי בפרק המצניע איתא בהדיא דעד כתפו של אדם הוי ג' אמות הוא י"ח טפחים ואם הרגלים קשורים אף בפחות מיו"ד טפחים חוששין כיון שאין יכול לנעוץ צפרניו בארץ, ואף באינן קשורין נמי מסתברא דחוששין כיון שאינה עומדת על רגליה והטבח משליכה מעל צוארו לארץ וצ"ע ע"כ. ועיין ש"ך שם יד שכתב ולא אבין דבריו דהרי האו"ה נמי קאמר דגבוה מכתפיו יותר מי"ט אלא טעמו דכשאוחז הרגלים ומכובד נחבטה לארץ א"כ החי נושא את עצמו ולא חשבי' אלא במקו' אחיזה בידיו ולא מכתפי' דהא וכתב הפר"ח ויש להחמיר בדבר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

רק השני רגלים האחרונים ומכובד הבהמה נחבטה לארץ יש שחוששין כיון שאין יכול לנעוץ צפרניו.

יג. עמדה אינה צריכה מעת לעת בדיקה ודאי בעיא הלכה אינה צריכה בדיקה

כבר התבאר במסכת זבחים דף עד: שנפלה אסורה, כיצד, בהמה שהיתה עומדת⁷⁵ על רגליה ונפלה ממקום גבוה או שנפלה לבור, אם יש מכריסה עד מקום שנפלה שם עשרה טפחים חוששין שמא נתרסקו איבריה, ואם שחטה תוך מעת לעת והיא לא עמדה ולא הלכה מקודם, אפילו בדקה ומצאה שלימה בכל אבריה טריפה, שוודאי נתרסקו איבריה אף על פי שאין רואין בה שום שינוי.

ואם עמדה⁷⁶ תוך מעת לעת הוה כאילו שהתה, וניתרת על ידי בדיקת האברים מן הי"ח טריפות. ואפי' עמדה⁷⁷ ושהתה מע"ל צריכה בדיקה⁷⁸, ולדידן שאין אנו בקיאים בבדיקה לא מהני עמדה וגם שהתה, רק הלכה.

הלכה מותרת מיד⁷⁹, ואפילו בדיקה אינה צריכה ואפילו לא שהתה מעת לעת⁸⁰.

במה דברים אמורים שהלכה הילוך יפה, אבל הלכה והיא צולעה צריכה בדיקה⁸¹.

וכשהלכה הילוך יפה נמי לא אמרן שמותרת, אלא שהלכה הילוך יפה ארבע אמות, אבל אם אנו רואין שאינה יכולה להלוך ד' אמות אפילו הלכה הילוך

⁷⁵ שו"ע ונו"כ יו"ד נח א ב

⁷⁶ שו"ע ונו"כ שם ד

⁷⁷ ש"ך שם ה

⁷⁸ לאפוקי מרבינו ירוחם שסובר עמדה ושהתה מעת לעת דאין צריך בדיקה וכן דעת הר"ב ס"ו דכתב לדידן אין להתיר רק בהלכה משמע כל שלא הלכה אין היתר אף עמדה ושהתה מעת לעת. פמ"ג שפ"ד שם ה

⁷⁹ שו"ע ונו"כ שם ו

⁸⁰ ואף על גב דטריפות חיות י"ב חודש, שאני הכא דאם איתא דמחמת החבט נטרפה לא היתה יכולה לילך.

⁸¹ ודוקא שנפלה וצולעת אבל צולעת ולא נודע שנפלה אמרינן שגרונא (קרמפ"א) היא דנקטה וא"צ בדיקה. ש"ך ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

יפה צריכה בדיקה, ואם הלכה ד' אמות הילוך יפה שוב אינה צריכה בדיקה, אף על פי שאנו רואין שאינה יכולה להלוך יותר ואין לה עוד דין נפולה.

ובזמן הזה שאין אנו בקיאים בבדיקה, אין להתיר נפולה אלא אם כן הלכה הילוך יפה כשאר בהמה ד' אמות⁸².

יש מי שאומר⁸³ שכל שעמדה והלכה⁸⁴, אפי' נמצא שינוי באיבריה, אין חוששין לה, כל שאין השינוי מטריף בשאר בהמה⁸⁵ הפוסל אפילו שלא מחמת נפילה⁸⁶.

ד. נפולה שאמרו ... צריכה בדיקה כנגד בית החלל כולו ... סימנין קשין הן אצל נפילה

כבר התבאר לעיל דף מב. שנפולה אם שחטה⁸⁷ תוך מעת לעת והיא לא עמדה ולא הלכה מקודם, אפילו בדקה ומצאה שלימה בכל אבריה טריפה, שוודאי נתרסקו איבריה אף על פי שאין רואין בה שום שינוי⁸⁸. אבל מעת לעת דרך האיברים המרוסקים להשתנות צורתן, ולכך אם שהתה מעת לעת אף על פי שלא עמדה ולא הלכה ניתרת על ידי בדיקה, ששוחטין אותה ובודקין אותה כנגד כל החלל, ואם נמצאת שלימה מכל הי"ח טריפות כשרה ואם לאו טריפה.

ואם נמצאת שנתרסקו איבריה ונשתנו ונפסדה צורתן, אפילו הוא מן האיברים שאם ניטל כולו כשר כגון טחול וכליות טריפה, שהריסוק גרוע ומכאיב יותר מהנפילה והנקיבה. ובית הרחם אפילו נתרסקה כשרה. והסימנין קשין הן אצל הנפילה ואין צריכין בדיקה.

⁸² רמ"א

⁸³ שו"ע ונו"כ שם ה

⁸⁴ בהלכה א"צ בדיקה אפילו העמידוה אחרים ומ"ש העט"ז דאפילו בעמדה לחוד אין שינוי מראה באיברים פוסל הוא טעות וכבר השיגו הל"ח שם. ש"ך שם ו

⁸⁵ בא להשמיענו, דאבל אם נמצא בה טריפות אמרינן דמחמת הנפילה נעשה, ואסרינן החלב למפרע מעת הנפילה. ידי יהודה הקצר כד

⁸⁶ אבל נמצא שינוי הפוסל אפילו שלא מחמת נפילה פשיטא דטרפה ולא ניתן ליכתב מרוב פשיטתו ולכן לא ביאר המחבר זה. ש"ך שם ז

⁸⁷ שו"ע ונו"כ יו"ד נח א ג

⁸⁸ והא דאמרינן אפילו בדקה לא מהני, היינו דוקא תוך מעת לעת ולא עמדה, שחוששין לה לריסוק אבריהם והריסוק הוא דבר שאי אפשר לעמוד עליו בבדיקה תוך מעת לעת שאינו ניכר מיד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טו. עוף שנחבט על פני המים כיון ששט מלא קומתו דיו ולא אמרן אלא ממטה למעלה אבל מלמעלה למטה מיא הוא דאשפלו ואי מיא קיימי לית לן בה ואי שדא ציבי וקדמיה הא קדמיה

עוף⁸⁹ שנחבט על פני המים בכח, שהשליכו אחר⁹⁰ חוששין לו לריסוק איברים⁹¹, ואם שט מלא קומתו ממטה למעלה לעומת המים, הרי זה כהילוך יפה⁹² וא"צ בדיקה.

ואם שט מלמעלה למטה דרך ירידת המים אין זה כהילוך, שהמים הורידוהו דרך ירידתם, לפיכך אם היה קש או תבן על פני המים בשוה לו וקדם הוא להם, ודאי מכחו שט והוי כהילוך כיון שקדם להם, ואם המים קוו וקיימי כגון אנמים⁹³, בכל צד שישוט מלא קומתו הוי כהילוך ומותר.

אם נפל מעצמו על המים גם אם כנפיו קשורין אין חוששין כלל⁹⁴.

טז. גלימא מתיח חיישינן דלא מתיח לא חיישינן ... נהילא חיישינן לא נהילא לא חיישינן

⁸⁹ שו"ע ונו"כ שם ז

⁹⁰ רשב"א משמע שבזה דוקא אם נחבט בכח שהשליכו אחר [ארוך ס"ק יט] וכן פירש"י [נא: ד"ה עוף] שנפל על כרחו, ואז אף אם כנפיו אינן קשורין נמי אסור

⁹¹ נראה דדין זה לא שייך אלא בעוף אבל בהמה אינה נחבטת ע"פ המים, ועדיין לא מצאתי למי שירגיש בזה, וכן בהריק"ש מצאתי להיפך, על כן למעשה צ"ע. יד יהודה ל

⁹² פשוט דה"ה דמהני הילוך ע"ג קרקע כמו בנפי לה שלה על הארץ כמבואר בכל הפוסקים, והכנה"ג הוציא מהכלבו דה"ה דמהני פריחה והביאו הבל"י, וברור דאינו כן. יד יהודה לא

⁹³ לבוש וש"ך שם י

⁹⁴ יד יהודה שם ל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עוף שנחבט⁹⁵ על דבר קשה יש לחוש לריסוק איברים. וכן אם נפל אבן או דבר קשה על גופו⁹⁶, ואם נפל על דבר רך אין חוששין.

ודבר רך כגון⁹⁷ טלית כפולה או אף על פי שאינה כפולה ואינה מתוחה יפה, וכן רשתות העשויים קשרים קשרים ומרוחקים זה מזה, וכן חבילות של פשתן שבאמצע הם קשורים בב' הצדדין שאין שם קשרים לא חיישינן, וכן פשתן דדיק ונפיץ ונעורת דקה מן הדקה, וכן חריות של דקל לאחר שנעשו רצועות שהן רכות, וכן אפר שלא נרקדה בנפת, ותבן שאינו עשוי חבילות. וכן חול הדק,

אבק דרכים חיישינן, חיטי וכל מינייהו חיישינן, אבל שערי וכל מינייהו וכן כל מיני קטניות כגון עדשים ואורז ודוחן לא חיישינן לבר מן רוביא דהיינו תלתן.

⁹⁵ שו"ע ונו"כ נח ב

⁹⁶ כתב ב"י בשם כל בו דבזה לא צריך גבוה י' טפחים אלא הכל לפי האבן אם הוא גדול או קטן ולא כהראב"ד בזה וכ"כ רש"ל דיפה כתב הכלבו שלא הזכירו המחברים י' טפחים אלא בנפל מגובה אבל לא בנפל עליו וכ"כ בד"מ דשאני אם השור נופל דחי נושא עצמו וכ"כ באו"ה: ט"ז שם

⁹⁷ פר"ח נח ח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

